

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СОЦІАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА РОБОТА
З ВИМУШЕНИМИ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна робота»

Спеціальність І 10 Соціальна робота та консультування

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-реабілітаційна робота з вимушеними переселенцями
Викладач	Сабат Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	+380986702613
Е-mail викладача	nataliia.sabat@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та практичні аспекти соціально-реабілітаційної роботи з вимушеними переселенцями, які опинилися у складних життєвих обставинах через військові конфлікти, природні катастрофи чи інші кризові ситуації.

Курс розглядає основні підходи до соціальної адаптації, психологічної підтримки та інтеграції переселенців у нове середовище. Особлива увага приділяється аналізу чинного законодавства, механізмів державної та недержавної допомоги, ролі громадських і міжнародних організацій у підтримці переселенців.

У процесі навчання студенти опановують методи соціальної діагностики, розробки та реалізації програм реабілітації, формування соціальних зв'язків, профілактики соціальної ізоляції та конфліктів. Курс сприяє розвитку професійних компетенцій, необхідних для ефективної роботи з вимушеними переселенцями, їхньої соціальної адаптації та інтеграції в громаду.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у здобувачів освіти цілісне бачення проблематики соціально-педагогічної реабілітаційної діяльності, сформувати професійні компетентності які допоможуть визначити зміст, мету, завдання та технології соціальної та соціально-педагогічної реабілітації в професійній діяльності; розкрити сучасні наукові концепції, поняття, методи й технології соціально-реабілітаційної роботи; ознайомити здобувачів освіти з видами, формами, методами, техніками соціально-реабілітаційної роботи.

Завдання курсу:

- узагальнення та інтеграція форм і методів соціально-реабілітаційної роботи з вимушеними переселенцями;
- проаналізувати сучасні наукові концепції, поняття, методи й технології соціально-реабілітаційної роботи;
- сприяти оволодінню здобувачами освіти знаннями з основ соціально-реабілітаційної роботи вимушених переселенців та членів їхніх сімей;
- ознайомити здобувачів освіти з видами, формами, методами, техніками соціально-реабілітаційної роботи вимушених переселенців та членів їхніх сімей;
- сприяти набуттю здобувачами освіти компетентностей відповідно до освітньої програми.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні компетентності:

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації осіб у сучасному суспільстві.

СК-15. Здатність взаємодіяти з особами/сім'ями, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання:

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних

життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з особами та сім'ями, іншими фахівцями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів фахової діяльності.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 / 4
семінарські заняття	18 / 6
самостійна робота	60 / 80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VIII	I 10 Соціальна робота та консультування	четвертий	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль 1. Загальні та теоретичні питання соціально-реабілітаційної роботи			
Тема 1. Соціальна реабілітація як одна із технологій соціальної роботи.	1		5/6
Тема 2. Технології соціальної реабілітації: сутність та механізми реалізації.	1/2	2/2	5/7
Тема 3. Напрями та стратегії соціальної реабілітації.		2	5/7
Тема 4. Теоретичний аналіз підходів до соціальної роботи з вимушеними мігрантами із зони військового конфлікту.	2	2/2	5/7
Тема 5. Рівні вирішення соціальних проблем внутрішньо переміщених осіб із окупованих територій України.		2	5/7
Тема 6. Правові засади соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами в Україні.		2	5/7
Змістовий модуль 2. Соціально-реабілітаційна робота з вимушеними			

переселенцями			
Тема 7. Типи реабілітаційних закладів для вимушених переселенців.	2		5/7
Тема 8. Реабілітаційний центр як заклад з упровадження технологій соціальної реабілітації, корекції та терапії.		2	5/7
Тема 9. Характеристика сучасних програм та проектів соціальної реабілітації вимушених переселенців.	2/2		5/6
Тема 10. Форми та методи соціально-реабілітаційної роботи з вимушеними переселенцями.	2	2	5/6
Тема 11. Мета, завдання і зміст соціально-педагогічної роботи з дітьми вимушених переселенців у закладі загальної середньої освіти.		2	5/6
Тема 12. Концепції та технології соціально-педагогічної роботи з учнями закладів загальної середньої освіти, що стали свідками збройного конфлікту.	2	2/2	5/7
ЗАГ.:	12/4	18/6	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p> <p>Вид контролю – залік.</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів, з них:</p> <p>45 балів за поточне оцінювання;</p> <p>45 балів – за контрольну роботу;</p> <p>10 балів – за самостійну роботу.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Виконання письмових завдань, поданих до планів семінарських занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Письмові роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття.</p> <p>Здобувачі вищої освіти виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії).</p>
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань,

	складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх семінарських занять упродовж двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських заняттях, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Залік.

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).</p> <p>Академічна доброчесність: Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО.</p> <p>Студенти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf</p> <p>Під час виконання письмових завдань слід надавати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>У випадку порушення норм академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
--

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Відвідування занять: Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта: Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatському-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliia-stefanyka.pdf

Зараховуються результати неформальної освіти згідно з кількістю годин та тем, які повинні відображати матеріал семінарських занять. Наприклад, 2 години, які були отримані в результаті неформальної освіти, зараховуються як одне семінарське заняття з відповідної теми.

Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках вибіркової складової освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

Рекомендовані платформи:

українська освітня платформа [Prometheus](#);

безкоштовна освітня платформа [Khan Academy](#);

українська студія онлайн-освіти [EdEra](#);

онлайн-платформа [Coursera](#).

8. Рекомендована література

Законодавчі та нормативні документи

1. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України № 1706-VII від 20 жовтня 2014 року (зі змінами й доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
2. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України № 16 від 03.03.2016 р. (зі змінами й доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
3. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам : Постанова КМУ № 332 від 20 березня 2022 р. (зі змінами й доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-п#Text>

4. Питання організації та функціонування пунктів незламності : Постанова КМУ № 1401 від 17.12.2022 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-2022-п#Text>
5. Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення всередині країни / Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/uk/kerivni-principi-oon-z-pitan-vnutrishnogoperemishchennya-vseredini-krayini>

Базова

6. Алексєнко Т. Ф., Гончар Л. В., Куниця Т. Ю., Бибик Д. Д. Вимушені переселенці : соціально-педагогічні проблеми і досвід підтримки : монографія. Кропивницький : Імекс–ЛТД, 2020. 240 с.
7. Григоренко І. О., Савельєва Н. М. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в сучасних умовах : навч. посіб. [для студ. і магістр. спец-тей «Соц. робота» і «Соц. педагогіка»] / І. О. Григоренко, Н. М. Савельєва. Полтава : ПНПУ, 2017. 100 с.
8. Методичний посібник з оцінювання потреб ВПО у громадах / авт. кол.: Д. Кобзін та ін. Харків : Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД), 2020. 246 с.
9. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій : метод. посіб. / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : ТОВ «Видавництво «Логос», 2015. 207 с.
10. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л. А. та ін. ; за ред. Волинець Л. С. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с.
11. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс : навчально-методичний посібник / [Н. Гусак, В. Чернобровкіна, В. Чернобровкін та ін.]. Київ : НаУКМА, 2017. 91 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/11902>
12. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні : монографія / Борисова О. В. [та ін.]; Луган. нац. аграр. ун-т. Київ : Кондор, 2019. 465 с.
13. Соціально-психологічна реабілітація вразливих категорій громадян від наслідків війни : колективна монографія / [О. Д. Сафін, Н. М. Коляда та ін.]; за заг. ред. О. О. Кравченко; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. ФОРМ Ямчинський О. В., 2022. 406 с.

Додаткова

14. Боняк В. О. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб: сучасний стан та перспективи удосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 20–22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/1>
15. Брайченко Т. В., Якухіна Н. О. Соціальна адаптація дітей із родин внутрішньо переміщених осіб. *Педагогічний вісник*. 2019. № 3 (97). С. 97–100.

16. Бриндіков Ю. Л. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в системі соціальних служб (приклад Хмельницького міського Центру соціальних служб). *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 63. Т. 2. С. 135–140.
17. Віцукаєва К. М. Особливості надання соціальної допомоги мігрантам. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 61. Т. 1. С. 194–197.
18. Гаркуша І. В., Дубінський С. В. Особливості життєвої перспективи вимушених переселенців під час озброєного конфлікту в Україні. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія». 2023. № 1 (25). С. 131–139.
19. Гевчук Н., Данилюк О. Дослідження соціальної інтеграції внутрішньо переміщених осіб у територіальні громади. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 2. С. 16–23. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.3>
20. Горемикіна Ю. В. Інноваційні практики соціальної роботи з вразливими групами населення в Україні. *Demography and social economy*. 2021. № 45 (3). С. 91–113. <http://dx.doi.org/10.36059/978-966-397-324-1-15>
21. Гундერთайло Ю. Д. Організація соціально-психологічного супроводу внутрішньо переміщених осіб. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2019. Вип. 44 (47). С. 52–58.
22. Дуля А. В., Лях В. В. Проектна діяльність міжнародної благодійної організації «Фонд Східна Європа» із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб. *Social Work and Education*. 2024. Вип. 11. № 3. С. 360–372. <https://journals.urau.ua/swe/article/view/307960>
23. Дуля А. В. Особливості соціальної допомоги особам, які потребують тимчасового захисту в Польській Республіці. *Ввічливість. Humanitas*. 2022. № 2. С. 82–88.
24. Дьомкін О., Коляда Т. Внутрішньо переміщені особи похилого віку як об'єкт соціальної роботи в умовах воєнного стану. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2024. № 2 (13). С. 38–47. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(13\).2024.316696](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(13).2024.316696)
25. Жінчин М. Соціальне консультування в контексті роботи з внутрішньо переміщеними особами. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 3. С. 40–47. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.6>
26. Журба І. О. та ін. Соціальна робота як складова політики соціального захисту внутрішньо переміщених осіб регіону. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2021. Вип. 63. С. 143–155.
27. Заверико Н. В., Тимофеєнко К. І., Яшина О. М. Соціально-педагогічна адаптація внутрішньо переміщених та тимчасово переміщених українських дітей. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2023. № 4. С. 111–117. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2023-4-16>
28. Заверико Н. В., Шашкіна В. М. Соціально-психологічний супровід внутрішньо переміщених осіб у громаді. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2023. № 4. С. 118–123. <https://doi.org/10.26661/2786-5622->

[2023-4-17](#)

29. Кейс-менеджмент внутрішньо-переміщених осіб : методичні рекомендації / авт.-упоряд. Гусак Н. Є. ; наук. ред. Савчук О. М. ; літ. ред. Дума Л. П. [Київ : б. в., 2015]. 62 с. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b79071d0-eb42-4d46-b104-d7263fc41b22/content>
30. Кириченко Т. В. Психологічна реабілітація та соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб. *Габітус*. 2024. Вип. 58. С. 145–149.
31. Ковбаса Л., Петровська К. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами. *Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти : матеріали V Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (25–26 жовтня 2023 року) : збірник наук. праць / укладач К. В. Петровська. Запоріжжя : БДПУ, 2023. С. 201–207.*
32. Колосок А., Буднік С. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 4. С. 97–105. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.4.13>
33. Корпач Н. Соціальна робота з дослідження стану адаптації дітей внутрішньо переміщених осіб до нового соціального середовища. *Педагогічний часопис Волині*. 2018. № 1. С. 133–139.
34. Кріт Я. В., Коломієць О. Г. Внутрішньо переміщені особи як об'єкт соціальної роботи. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2019» : матеріали XXI Всеукраїнської наукової конференції молодих учених. (18-19 квітня 2019 року). Черкаси, 2019. С. 375–377.*
35. Купін А. П. Правове забезпечення прав і свобод вимушених переселенців в Україні. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2019. № 4(44). С. 79–83.
36. Літяга І. В. Теоретичні основи соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами. *Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, Україна, 1-2 лютого 2019 року). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. Ч. 2. С. 112–115.*
37. Логвинова М. О. Внутрішньо переміщені особи як категорія вимушених мігрантів: поняття та ознаки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Географічні науки*. 2019. Вип. 11. С. 44–50.
38. Лях В. В. Соціально-педагогічна робота із внутрішньо переміщеними особами та членами їхніх сімей. *International scientific-practical conference «Science, education, technology and society in the context of globalization» : conference proceedings (Tampere, Finland, March 2, 2024). Tampere, Finland : Scholarly Publisher ICSSH, 2024. С. 52–55.*
39. Лях В., Петрович В. Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб, які втратили роботу під час війни в Україні. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 1. С. 111–117.

- <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.1.16>
40. Михайлич О. В. Соціально-психологічні особливості адаптації внутрішньо переміщених осіб. *Психологія та соціальна робота*. 2023. Вип. 2 (58). С. 26–34. <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2023.2.3>
41. Недря К. М., трубавіна І. М., Чередниченко О. Ю. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в Україні. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі* [Електронне видання]: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., Запоріжжя, 2 листоп. 2022 р. Запоріжжя, 2022. С. 40–43. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9844>
42. Николаєва В., Пономарьова В. Соціальна адаптація ВПО у територіальній громаді за новим місцем проживання в умовах воєнного стану. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. № 1. С. 79–85. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.11>
43. Нікітіна В. В. Соціальна вразливість внутрішньо переміщених осіб як підстава соціальної роботи з ними. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2021. Вип. 2 (49). С. 120–123.
44. Панченко Р. Соціальна політика щодо підтримки зовнішньо переміщених з України осіб житлом у країнах Європейського Союзу. *Ввічливість. Humanitas*. 2024. Вип. 2. С. 149–155. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.21>
45. Песоцька Ю. Соціальна реабілітація та соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб. *Social Work and Education*. 2022. Вип. 9. № (1). С. 89–99. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.1.7>
46. Поджинська О., Ятищук А. Психологічна адаптація вимушених переселенців за кордоном. *Габітус*. 2023. № 53. С. 192–196. <https://doi.org/10.32782/2663-5208>
47. Соціально-психологічні чинники порушення стресостійкості дітей, що проживають у буферній зоні воєнного конфлікту на Сході України / С. О. Богданов, А. М. Гірник [редкол.: Л. А. Найдьонова та ін.]. Київ : Міленіум, 2016. Вип. 4 (18). С. 40–51.
48. Сьомкіна І. С. Соціально-педагогічна робота з сім'ями вимушених переселенців: стан та перспективи. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2015. № 11. С. 102–105.
49. Трубавіна І. М. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа соціально-педагогічної роботи з ними. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Харків, 2015. № 8 (52). С. 434–446.
50. Черний М. Міграція людей, інклюзивність і братерство: ідеї та ідеали для України [eng]. *Наукові записки УКУ: Богослов'я*. 2022. Вип. 9. С. 209–220. https://nz-theology.ucu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/14_cardinal-michael-czerny-s.j.-1.pdf
51. Чиркін А. С. Храпська А. О. Забезпечення прав внутрішньо

переміщених осіб: міжнародно-правове регулювання та досвід зарубіжних країн. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 102–106. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/21>

52. Юрків Я. Некласичні форми соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. Вип. 2. С. 191–196. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.28>

Викладач _____ Наталія САБАТ, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи